

<https://doi.org/10.31861/mediaforum.2025.17.140-153>

УДК: 351.746]:070.16:316.776.23:004

© Леся Качковська¹

© Євгенія Вознюк²

ІНФОРМАЦІЙНІ МАНІПУЛЯЦІЇ В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРИ: МЕХАНІЗМИ ТА СПОСОБИ ПРОТИДІЇ

140
— У статті досліджується проблема інформаційних маніпуляцій у цифрову епоху, зокрема їх механізми, наслідки та способи протидії. Проаналізовано сучасні техніки маніпулятивного впливу – фейкові новини, дезінформацію, емоційні провокації, алгоритмічне персоналізоване просування контенту, пропаганду, тролінг і використання бот-мереж. Особлива увага приділяється ролі цифрових технологій та соціальних медіа у поширенні маніпуляцій і трансформації суспільного сприйняття. Визначено, що інформаційні маніпуляції становлять серйозну загрозу для демократичних процесів, безпеки та інформаційної гігієни громадян. Акцентовано увагу на необхідності розвитку медіаграмотності, створення технологічних інструментів для верифікації інформації та підвищення критичного мислення. Метою статті є окреслення ролі інтернет-ресурсів у виявленні та нейтралізації інформаційних впливів у цифровому середовищі.

Ключові слова: інформація, медіапростір, маніпуляція, інформаційна війна, фейк, соціальні мережі.

Information Manipulations in the Modern Media Space: Mechanisms and Methods of Counteraction

The article explores the complex phenomenon of information manipulation in the digital age, which encompasses not only technological but also psychological and social aspects. The focus is on analysing the mechanisms

¹ Кандидат історичних наук, доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Волинського національного університету імені Лесі Українки, E-mail: kachkovska.lesja@vnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-3206-1580>.

² Кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин Волинського національного університету імені Лесі Українки, E-mail: Voznyuk.Yevhenija@vnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-7828-7430>.

of manipulative influence through digital platforms, particularly social networks, messengers, and media resources, which are used to spread fake news, disinformation, propaganda, and emotional provocations, thereby creating so-called «information bubbles». The main attention is paid to how the technological capabilities of modern algorithms personalise the information environment, complicating the objective perception of events and contributing to the polarisation of public opinion.

Modern research in this area is analysed, demonstrating a profound transformation of the forms of influence on the audience's consciousness. Particular attention is paid to the methods of creating fake news, emotional content, visual manipulations (memes, images, videos), as well as the activities of bot networks and trolling groups, which are aimed at forming imaginary mass support or destructive narratives. The tools of selective presentation of information are also considered, when manipulation is achieved by ignoring key facts or exaggerating minor details. It is also emphasised that information wars have become an integral part of modern political and social processes. They are implemented by both state and non-state actors in order to destabilise the situation in certain regions, influence political campaigns, shape public opinion or spread ideologically beneficial concepts. An important place is occupied by the consideration of propaganda as one of the key tools in the information war system. It is emphasised that effective counteraction to information manipulation requires a comprehensive approach, which includes developing media literacy among the population, creating fact-checking tools, promoting a culture of critical thinking, and ensuring the transparency of information sources. Particular attention is paid to the role of Internet resources as a platform not only for the spread of manipulations, but also as a possible tool for countering them. Thus, the article provides a comprehensive vision of the problem of information manipulation in the digital society and outlines the main vectors of action to neutralise their negative impact on society.

Keywords: information, media space, manipulation, information war, fake, social networks.

Постановка наукової проблеми та її значення. Інформаційні маніпуляції у цифрову епоху – це процес свідомого спотворення, конструювання або викривлення інформації з метою впливу на емоції, думки, поведінку та рішення аудиторії. Вони реалізуються через широкий спектр технік, спрямованих на досягнення прихованих ці-

лей, таких як політичний, економічний чи соціальний контроль. Маніпулятивний вплив ґрунтується на використанні людської психології, зокрема упереджень, когнітивних обмежень і емоційної реакції (Гудзенко та ін., 2024, с. 70).

Вплив маніпуляцій посилюється через доступність сучасних цифрових технологій, які дозволяють масштабно поширювати маніпулятивний контент. До основних проявів цього впливу належать фейкові новини, дезінформація, пропаганда, а також техніки, що апелюють до страхів або викликають недовіру до офіційних джерел. Зокрема, соціальні мережі, платформи для обміну відео та навіть месенджери стають ефективними каналами для поширення маніпуляцій, оскільки вони забезпечують швидкий доступ до величезної аудиторії без суворого контролю якості інформації.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Проблематика інформаційних маніпуляцій активно досліджується як в Україні, так і за кордоном. Значний внесок зроблено у вивчення механізмів інформаційного впливу Миколою Присяжнюком (Присяжнюк М., 2017), який розглядає історичні передумови розвитку інтернет-простору, розкриває сутєстію в аспекті соціальних комунікацій та досліджує сутєстивні технології інформаційних воєн в Інтернеті. Тетяна Присяжнюк (Присяжнюк Т., 2024) досліджує вплив нових медіа на інформаційно-комунікативний простір України, виокремлює сутнісні характеристики нових медіа, аналізує їхній вплив на формування громадської думки, динаміку новинного простору та сприйняття інформації споживачами. Сергій Драбюк (Драбюк С., 2022) у своїх дослідженнях, зокрема у статті про види пропаганди, виділяє характерні риси цього феномену, на підставі аналізу правової доктрини демонструє як відрізнати пропаганду від звичайного обміну ідеями та інформацією. Вважаємо, що питання використання інтернет-ресурсів для протидії маніпуляціям залишається недостатньо вивченим, оскільки інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у світі вимагає актуалізації щодо протидії маніпуляціям повсякчас.

Мета статті полягає у визначенні ролі і можливостей інтернет-ресурсів у протидії інформаційним маніпуляціям. Відповідно до мети основним завданням є: аналіз механізмів впливу інформаційних маніпуляцій та ролі пропаганди як інструменту впливу.

Виклад основного матеріалу. Маніпуляції мають як прямий, так і непрямий характер. Прямий вплив спрямований на формування конкретної думки чи поведінки через відкрите маніпулювання фактами. Непрямий характер проявляється у створенні інформаційного шуму, коли правдива інформація губиться серед великої кількості неправдивих даних, або в емоційних провокаціях, що відволікають від реальних проблем (Шевців М., Гончарук К., 2019, с.6). У результаті, інформаційні маніпуляції підривають довіру до джерел інформації, знижують рівень критичного мислення і сприяють формуванню поляризованих суспільств.

Таким чином, у цифрову епоху інформаційні маніпуляції стали не лише технологічною проблемою, а й соціальною загрозою, яка вимагає комплексного підходу до їх виявлення, аналізу та протидії. Ефективна боротьба з маніпуляціями потребує розвитку медіаграмотності, розробки технологічних інструментів для перевірки фактів, а також підтримки прозорості в інформаційному просторі (Іваненко Л., Баришовець Н., 2020).

143

Механізми впливу інформаційних маніпуляцій у цифрову епоху є складними і багаторівневими, оскільки вони поєднують психологічні, технологічні та соціальні аспекти. Ці механізми спрямовані на те, щоб спровокувати бажану реакцію аудиторії, використовуючи як відкриті, так і приховані методи впливу.

Одним із ключових механізмів є створення фейкових новин – навмисне виготовлення неправдивого або перекрученого контенту, який викликає емоційну реакцію у споживачів (Доскіч Л., 2022, с. 73). Фейкові новини часто базуються на частково достовірних даних або маніпулюють контекстом, створюючи ілюзію правдивості. Завдяки алгоритмам соціальних мереж, які сприяють швидкому поширенню популярного контенту, такі новини досягають значної аудиторії за короткий час.

Дезінформація є ще одним ефективним механізмом, який включає навмисне поширення викривленої інформації для введення в оману. Вона може бути спрямована на формування певного наративу, дискредитацію окремих осіб чи організацій або викликання паніки у суспільстві. Дезінформація часто використовує зображення, відео та меми, які швидко стають вірусними завдяки своїй візуальній привабливості та здатності емоційно впливати на аудиторію.

Інший популярний механізм – техніка «вибіркового висвітлення фактів», коли певні аспекти подій навмисно подаються упереджено, а інші ігноруються. Це дозволяє створювати спотворену картину реальності, яка відповідає інтересам маніпулятора. Цей метод особливо ефективний у пропаганді, коли інформація подається так, щоб зміцнювати задані ідеологічні переконання (Ніколаєнко С., Ніколаєнко С., с.58).

Алгоритмічні маніпуляції також відіграють важливу роль у цифрову епоху. Соціальні платформи використовують алгоритми, які персоналізують контент відповідно до інтересів користувача, часто посилюючи «інформаційні бульбашки». У таких умовах користувачі отримують лише ту інформацію, яка відповідає їхнім поглядам, що робить їх більш вразливими до маніпуляцій. Цей механізм сприяє поляризації суспільства та ускладнює об'єктивне сприйняття реальності.

144 — Одним із найбільш прихованих механізмів є емоційна маніпуляція, яка апелює до базових почуттів страху, ненависті, співчуття чи обурення. Використовуючи провокативні заголовки, драматичні зображення та емоційно насичені тексти, маніпулятори прагнуть захопити увагу аудиторії та спровокувати її на імпульсивні дії, наприклад, поширення інформації або формування негайної думки.

Також варто згадати бот-мережі та тролінг, які є технологічними інструментами для масового поширення маніпулятивного контенту. Боти автоматично поширюють однакову інформацію, створюючи враження підтримки або популярності певної теми. Тролі, у свою чергу, навмисно провокують емоційні дискусії, щоб відволікти увагу або створити напруження у комунікації (Тролі та боти).

Отже, механізми впливу інформаційних маніпуляцій у цифрову епоху базуються на поєднанні технологічних можливостей, соціальної психології та алгоритмічних інструментах. Їхня ефективність зумовлена масовістю, швидкістю поширення та здатністю маніпулювати емоціями, що робить їх серйозною загрозою для сучасного суспільства.

Інформаційні маніпуляції в сучасному медіапросторі стали одним із найпотужніших інструментів впливу на суспільну свідомість. У добу цифрових технологій, коли швидкість передачі інформації досягла миттєвості, маніпулятивні техніки використовуються для формування потрібних наративів, викривлення реальних фактів і

контролю громадської думки. Особливістю сучасних маніпуляцій є їх багатозаровість, коли приховані методи впливу супроводжуються відкритим використанням технологій масового поширення контенту через соціальні медіа, новинні портали та інші цифрові канали (Карпенко М., 2015).

Однією з головних характеристик маніпуляцій у медіапросторі є їх адаптивність до аудиторії. Застосовуючи інструменти аналізу великих даних (BigData), маніпулятори здатні визначати уподобання, страхи, цінності й поведінкові моделі користувачів. Це дозволяє створювати персоналізований контент, який має найбільший вплив на певні групи людей. Наприклад, під час політичних кампаній або інформаційних воєн використовуються цільові повідомлення, що викликають емоційний відгук, посилюючи страх, ненависть чи захоплення (Що таке BigData, 2024).

Ще однією рисою маніпуляцій є масштабне використання фейкових новин. Завдяки алгоритмам соціальних мереж, які сприяють поширенню «вірусного» контенту, неправдива інформація отримує широкий розголос, швидко досягаючи багатомільйонної аудиторії. Фейкові новини часто оформлюються так, щоб здаватися достовірними, використовуючи реальні джерела або зображення, але при цьому вони спотворюють факти або подають їх у вигідному для маніпуляторів світлі.

Особливо небезпечними є методи дезінформації, коли до медіапростору свідомо вводиться викривлена інформація з метою збензити суспільство або сприяти поширенню паніки. Цей інструмент часто використовується у політичних конфліктах, пропагандистських кампаніях або для економічного впливу. Супроводжуючи дезінформацію емоційно насиченим контентом, наприклад, зображеннями трагедій або гучними заголовками, маніпулятори досягають високого рівня впливу.

Соціальні мережі та медіаплатформи стали основними полями для реалізації інформаційних маніпуляцій. Завдяки алгоритмічній підтримці «інформаційних бульбашок» користувачі отримують лише ту інформацію, яка відповідає їхнім переконанням. Це створює ілюзію правдивості й зміцнює маніпулятивний вплив, оскільки аудиторія рідко звертається до альтернативних джерел або критично оцінює отримані дані (У чому небезпека, 2022).

Таким чином, інформаційні маніпуляції в сучасному медіа-просторі стали багатофункціональним інструментом, що дозволяє контролювати суспільну думку, формувати наративи та впливати на ключові рішення аудиторії. Їх ефективність посилюється технологічними досягненнями, які забезпечують швидке поширення контенту, аналіз даних і персоналізовану взаємодію з користувачами. Це створює серйозні виклики для суспільства, яке змушене розвивати критичне мислення, медіаграмотність і нові інструменти боротьби з маніпуляціями.

Інформаційні війни стали невід'ємною частиною сучасних конфліктів, у яких боротьба за переконання людей є не менш важливою, ніж фізичне протистояння. У цифрову епоху інформаційна війна виходить за рамки традиційних методів пропаганди й набуває нових форм, використовуючи можливості соціальних мереж, медіа і навіть штучного інтелекту. Основною метою інформаційних війн є підриз довіри до офіційних джерел, поширення дезінформації та маніпуляція суспільною свідомістю для досягнення політичних, економічних або військових цілей.

Особливістю сучасних інформаційних війн є їх глобальність. Завдяки швидкості поширення інформації в інтернеті, повідомлення або наративи можуть охопити аудиторію з різних країн і континентів за лічені хвилини. Це дозволяє залучати до конфліктів великі маси людей і формувати світову громадську думку. Прикладом є використання соціальних мереж для поширення фейкових новин, мемів або відео, які викликають емоційний відгук і підсилюють напруженість у суспільстві (Городиська Н., Василечко К., 2022).

Іншим важливим аспектом є цілеспрямоване використання інформаційних воєн для впливу на політичні процеси. Через маніпулятивні технології можна змінювати результати виборів, підризати довіру до державних інституцій або підтримувати дестабілізацію в окремих регіонах. Використання ботів і тролів у соціальних мережах дозволяє створювати ілюзію масової підтримки певних ідей або викликати паніку серед населення. Цей метод використовувався під час багатьох політичних кампаній та міжнародних конфліктів.

Роль державних і недержавних «акторів» в інформаційних війнах також зростає. Уряди багатьох країн активно розвивають свої інформаційні служби, створюючи центри впливу для поширення власних наративів і нейтралізації чужих. З іншого боку, недержавні актори,

такі як корпорації, громадські організації або навіть окремі хакерські групи, також беруть участь у цих війнах, переслідуючи свої інтереси. У багатьох випадках використовують кібератаки, викрадення даних або викриття компроментуючої інформації (Кондратюк М., 2013).

Одним із найнебезпечніших аспектів інформаційних війн є створення «інформаційних бульбашок». Це явище виникає тоді, коли люди отримують новини лише з вузького кола джерел, які підтверджують їхні переконання. У результаті суспільство стає поляризованим, а окремі групи людей відмовляються визнавати альтернативні точки зору. Це створює сприятливі умови для маніпуляторів, які можуть посилювати напруження й протистояння.

Інформаційні війни також впливають на особисте життя людей, зокрема через використання персональних даних. Таргетована реклама, створена на основі аналізу поведінки користувачів у мережі, дозволяє спрямовувати маніпулятивний контент на конкретні аудиторії. Це особливо помітно під час криз, коли емоційне напруження у суспільстві є високим.

147

Отже, інформаційні війни є складним багатогранним явищем, що впливає на політику, економіку, міжнародні відносини та повсякденне життя. Їх масштаби та наслідки вимагають розробки ефективних стратегій протидії, зокрема шляхом підвищення медіаграмотності, створення незалежних платформ перевірки фактів та зміцнення довіри до офіційних джерел інформації.

Пропаганда залишається потужним інструментом впливу на суспільну свідомість і політичні процеси в сучасному світі. Її основна мета – формування вигідних наративів, які сприяють досягненню політичних, економічних або соціальних цілей. У цифрову епоху пропаганда стала більш витонченою і складною, використовуючи технології масової комунікації для швидкого поширення інформації серед широкої аудиторії (Медведева В., 2022).

Одним із ключових аспектів пропаганди є її здатність викликати емоційний відгук у людей. Часто вона апелює до страху, гніву, надії або гордості, створюючи контент, який легко запам'ятовується й впливає на прийняття рішень. Наприклад, у політичних кампаніях використовуються гасла й образи, які сприяють поляризації суспільства, посилюючи підтримку однієї групи за рахунок дискредитації іншої. Така стратегія дозволяє маніпулювати громадською думкою, змушуючи людей приймати певні ідеї без критичного аналізу.

Велика роль пропаганди проявляється у міжнародних конфліктах та інформаційних війнах. Держави часто використовують пропаганду для легітимізації своїх дій на міжнародній арені або для створення негативного іміджу опонентів. Наприклад, у медіа поширюються фейкові новини, перебільшення або спотворення фактів, які покликані вплинути на сприйняття подій у світі. У цьому контексті пропаганда стає зброєю, яка може бути не менш ефективною, ніж військові дії (Медведева В., 2022).

148 — Значну роль у поширенні пропаганди відіграють соціальні медіа. Завдяки алгоритмам, які сприяють поширенню вірусного контенту, пропагандистські повідомлення можуть швидко охоплювати мільйони користувачів. Це створює умови для формування так званих «інформаційних бульбашок», у яких люди отримують інформацію, що відповідає їхнім поглядам, ігноруючи альтернативні точки зору. Як наслідок, суспільство стає менш об'єктивним і більш вразливим до маніпуляцій. Пропаганда також активно використовується в комерційній сфері, зокрема в рекламі. Використання психологічних технік і переконливих образів дозволяє компаніям формувати уявлення про продукт або послугу, навіть якщо вони не мають реальних переваг. Подібні прийоми поширюються й у соціальних кампаніях, спрямованих на підтримку певних ідей, таких як здоровий спосіб життя або екологічна свідомість.

Значний виклик для сучасного світу полягає в розмежуванні пропаганди та об'єктивної інформації. Часто пропаганда маскується під новини або аналітику, що ускладнює її розпізнавання. У зв'язку з цим виникає необхідність розвитку медіаграмотності, яка допоможе людям аналізувати й оцінювати інформацію, визначаючи її джерело, мотиви та достовірність (Шевців М. Б., Гончарук К., 2019).

У підсумку, роль пропаганди в сучасному світі не можна недооцінювати. Вона впливає на політику, суспільну свідомість, культуру та економіку. Однак її використання має бути етично обґрунтованим, щоб уникнути негативних наслідків, таких як маніпуляції, поляризація суспільства чи підірив довіри до інституцій. Тільки через об'єднання зусиль медіа, держав і громадськості можливо створити умови для мінімізації шкідливого впливу пропаганди та захисту права на об'єктивну інформацію.

Інформаційні війни та пропаганда стали важливими компонентами сучасного політичного та соціального життя. У цифрову епоху

зростає роль інформації як стратегічного інструменту впливу, що впливає на політичні, економічні та культурні процеси. Історично інформаційні війни використовувались у рамках військових конфліктів, але з розвитком сучасних технологій вони стали частиною щоденної реальності. Зокрема, стратегія пропаганди, яка використовує інформаційні технології для маніпуляцій з масовою свідомістю, є потужним засобом для досягнення політичних цілей.

Сьогодні пропаганда є не тільки частиною міжнародних конфліктів, але й активно використовується для внутрішньополітичних кампаній, економічних маніпуляцій та навіть культурних впливів. Враховуючи швидкість і масштаб поширення інформації в епоху цифрових медіа, пропаганда та інформаційні війни здатні впливати на настрої суспільства, ставати інструментами мобілізації та створювати нові реальності для громадян (Копан О., Мельник В., 2016).

Інформаційні війни використовують різноманітні стратегії та інструменти для досягнення своїх цілей. Однією з найбільш потужних стратегій є маніпуляція через медіа. За допомогою фейкових новин та маніпулятивних заголовків, можна створювати неправдиву картину подій і маніпулювати сприйняттям реальності серед широких верств населення. У світі цифрових технологій новини можуть поширюватися з високою швидкістю, що робить боротьбу з дезінформацією надзвичайно складною (Штефанюк Є. та ін., 2020).

Іншим важливим інструментом є поляризація суспільства. За допомогою інформаційних війн розколюються соціальні групи, створюються образи «ворога», що призводить до посилення внутрішнього конфлікту. Наприклад, під час виборчих кампаній або політичних криз, пропагандисти використовують техніки, які дозволяють спрощувати складні проблеми до двох протилежних ідей – «ми» та «вони», з метою підтримки необхідної ідеології (Штефанюк Є. та ін., 2020).

Використання соціальних мереж стало ще одним потужним інструментом у сучасних інформаційних війнах. Завдяки алгоритмам, що просувають контент, що викликає емоційну реакцію, пропагандисти можуть швидко поширювати свої ідеї, формуючи наративи, які впливають на мільйони користувачів. Боти та тролі, які штучно створюють вигляд підтримки чи заперечення, здатні впливати на громадську думку, тим самим маніпулюючи політичними процесами.

Пропаганда також активно використовується в політичних кампаніях, щоб змінити результат виборів або підтримати певну політичну силу. Інформаційні маніпуляції можуть охоплювати різні аспекти виборчого процесу, від фальшивих новин про кандидатів до змови, спрямованої на обман виборців.

Нарешті, культурна пропаганда є важливою складовою частиною стратегії впливу, оскільки вона допомагає формувати національні наративи та підкріплювати культурну ідентичність. Це здійснюється через фільми, книги та культурні акції, які сприяють поширенню певних ідей і норм у суспільстві (Драбюк С., 2022).

Інформаційні війни та пропаганда в сучасному світі стали невід'ємною частиною політичних і соціальних процесів. Різноманітні стратегії та інструменти впливу, що включають маніпуляцію медіа, соціальні мережі та політичні кампанії, створюють нові реальності, де правда часто переплітається з вигадкою. В умовах цифрової епохи, де інформація поширюється зі швидкістю світла, ефективність пропаганди значно зросла. Це вимагає від суспільства критичного підходу до споживання інформації та розвитку медіаграмотності, щоб протидіяти маніпуляціям і захистити свою свідомість від негативних зовнішніх впливів.

Висновки. У цифрову епоху інформаційні маніпуляції стали потужним інструментом впливу на свідомість аудиторії. Через швидкий доступ до інформації та активне використання соціальних мереж, маніпулятивні повідомлення здатні швидко поширюватися, формуючи певні емоційні чи когнітивні реакції. Механізми впливу базуються на емоційній маніпуляції, відволіканні уваги, використанні фейкових новин і замовчуванні важливої інформації.

Пропаганда стала ключовим елементом інформаційних воєн, що використовуються державами та недержавними акторами для досягнення геополітичних і соціальних цілей. Сучасні стратегії включають створення інформаційних бульбашок, поширення дезінформації та формування громадської думки через використання аудіовізуальних і цифрових засобів масової інформації.

Сучасний медіапростір стикається з численними викликами, зокрема кіберзагрозами, поширенням фейків і маніпуляцією даними. Основними завданнями стають забезпечення інформаційної безпеки, створення етичних стандартів для медіа та підвищення обізнаності користувачів.

Соціальні мережі мають двояку роль: з одного боку, вони є джерелом поширення дезінформації, а з іншого – платформами для фактчекінгу та підвищення медіаграмотності. Інструменти, такі як маркування фейкових новин, алгоритмічні фільтри та громадські ініціативи, сприяють боротьбі з маніпуляціями.

Фактчекінгові платформи виконують важливу функцію у боротьбі з дезінформацією, зокрема в політичних і соціальних контекстах. Вони аналізують та спростовують фейки, забезпечуючи суспільство достовірною інформацією та сприяючи формуванню критичного мислення.

Інтернет-ресурси є потужним інструментом для боротьби з дезінформацією, надаючи доступ до інформації та платформ для аналізу. Водночас обмеження, такі як надлишок інформації, анонімність та відсутність єдиних стандартів, знижують ефективність цих ресурсів.

Українські фактчекінгові ініціативи продемонстрували ефективність у викритті маніпуляцій та підвищенні медіаграмотності. Їх активна діяльність у політичних та соціальних контекстах є важливим елементом інформаційної безпеки держави.

151

Досвід інших країн свідчить, що поєднання законодавчих ініціатив, технологічних інновацій і освітніх програм створює потужний механізм протидії дезінформації. Успішні практики, такі як медіаграмотність у Фінляндії чи інструменти цифрового моніторингу в США, демонструють високу ефективність комплексного підходу.

Програми медіаграмотності в різних країнах спрямовані на розвиток критичного мислення та аналізу інформації. Вони показують, що систематичний підхід до навчання та залучення суспільства може суттєво підвищити стійкість до інформаційних маніпуляцій.

Сучасний інформаційний простір постає як арена боротьби між правдою та маніпуляціями. Ініціативи з підвищення медіаграмотності, фактчекінгові платформи та використання технологій є важливими елементами у протидії дезінформації.

References:

1. Horodys'ka N. Vasylechko K. Informatsiyna viyna yak odyv iz vydiv manipulyatsiy lyudstvom. Voyenni konflikty ta tekhnohenni katastrofy: istorychni ta psykholohichni naslidky : zb. tez Mizh narod. nauk. konf. (m. Ternopil', 21–22 kvit. 2022 r.). Ternopil', 2022. S. 42–44(in Ukrainian).

2. Hudzenko, O. H., Pastryk, T. V., Laz'ko, A. M., Hal'chun, N. P. Psykholinhvistychni mekhanizmy manipulyatsiyi u suchasnomu informatsiynomu prostori: stratehiyi vplyvu ta protydiyi. Akademichni studiyyi. Seriya «humanitarni nauky». Vyp. 4, 2024. S. 66–76 (in Ukrainian).

3. Doskich L. S. Feykovi novyny yak novitniy zasib manipulyatsiyi ta dezinformatsiyi. Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya. 2022. № 4. S. 72–77 (in Ukrainian).

4. Drabyuk S. Propahanda ta yiyi vydy. Shlyakh protydiyi propahandi. Analityko-porivnyal'ne pravoznavstvo. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/30.pdf> (in Ukrainian).

5. Ivanenko L., Baryshovets' N. Mediahramotnist' yak priorityetnyy napryamok rozvytku informatsiynoyi kompetentnosti u suspil'stva. Portal mediaosvity ta mediahramotnosti. 2020. <https://medialiteracy.org.ua/mediahramotnist-yak-priorityetnyy-napryamok-rozvytku-informatsiynoyi-kompetentnosti-u-suspilstva/> (in Ukrainian).

152 — 6. Karpenko M. P. Suť ponyattya «manipulyatsiya», yiyi kharakterystyka ta metody neytralizatsiyi. Zasoby navchal'noyi ta naukovo-doslidnoyi roboty. 2015. Vyp. 45. S. 26–34 (in Ukrainian).

7. Kondratyuk M. Informatsiyna viyna ta rol' mas-media v mizhnarodnykh konfliktakh. Visnyk Kharkivs'koyi derzhavnoyi akademiyi kul'tur. 2013. Vyp. 41. S. 1–6 (in Ukrainian).

8. Kopan O. V., Mel'nyk V. I. Informatsiyno-psykholohichna viyna yak zasib manipulyuvannya lyuds'koyu svidomistyu. Informatsiya i pravo. 2016. № 2. S. 92–98 (in Ukrainian).

9. Medvedyeva V. Zasoby protydiyi ruynivniy informatsiyniy propahandi v suchasnykh vitchyznyanykh realiyakh. Naukovi pratsi Natsional'noyi biblioteky Ukrayiny imeni V. I. Vernads'koho / NAN Ukrayiny, Nats. b-ka Ukrayiny im. V. I. Vernads'koho, Asots. b-k Ukrayiny; redkol.: V. Horovyy (holova) [ta in.] ; vidp. red. N. Ivanova. Kyiv, 2022. Vyp. 65. S. 282–292 (in Ukrainian).

10. Nikolayenko S.O., Nikolayenko S.I. Katehoriya psykholohichnoho vplyvu v psykholohiyi. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39499/09Nikolaienko2.pdf?sequence=1> (in Ukrainian).

11. Prysyazhnyuk M. M. Internet-prostir yak arena suhestiyi v informatsiynykh viynakh suchasnosti. Informatsiyna bezpeka lyudyny, suspil'stva, derzhavy. 2017. Vyp. № 1. S. 191–199 (in Ukrainian).

12. Prysyazhnyuk T. Novi media v informatsiyno-komunikatyvnomu prostori Ukrainy. Visnyk Prykarpat-s'koho universytetu. Seriya: Politolohiya. 2024. Vyp. № 17. S. 178–186 (in Ukrainian).

13. Troli ta boty yak zasoby informatsiynoyi viyny proty Ukrainy. <https://antenna.com.ua/archives/9827> (in Ukrainian).

14. U chomu nebezpeka «informatsiynoyi bul'bashky» ta yak komfortno iz neyi vvyty? 26.07.2022 Vypusk podkastu. <https://hromadske.radio/podcasts/myslennia-bazova-funktsiia/1065085> (in Ukrainian).

15. Fenomen psykhologichnoho vplyvu ta yoho kharakterystyky. https://www.dkpp.com.ua/wp-content/uploads/2020/03/pv_k_lekc.doc (in Ukrainian).

16. Shevtsiv M. B., Honcharuk K. A. Propahanda yak sotsial'no-politychne yavyshche: problemy rozuminnya. 2019. <https://doi.org/10.32850/sulj> (in Ukrainian).

17. Shtefanyuk YE. F., Opirs'kyi I. R., Harasymchuk, O. I. Analiz zastosuvannya isnuyuchykh tekhnik rozpoznavannya feykovykh novyn dlya protydyi informatsiyniy propahandi. Bezpeka informatsiyi. 2020. Vyp. 26 (3). S. 139–144 (in Ukrainian).

18. Shcho take BigData: vyznachennya, pryklady ta mozhlivosti. 28.11.2024. <https://hub.kyivstar.ua/articles/shho-take-big-da> (in Ukrainian).